

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/historia-z-ipn/194436,Agata-Grzywacz-Afera-miesna-Przebieg-procesu-prasa-akta.htm>

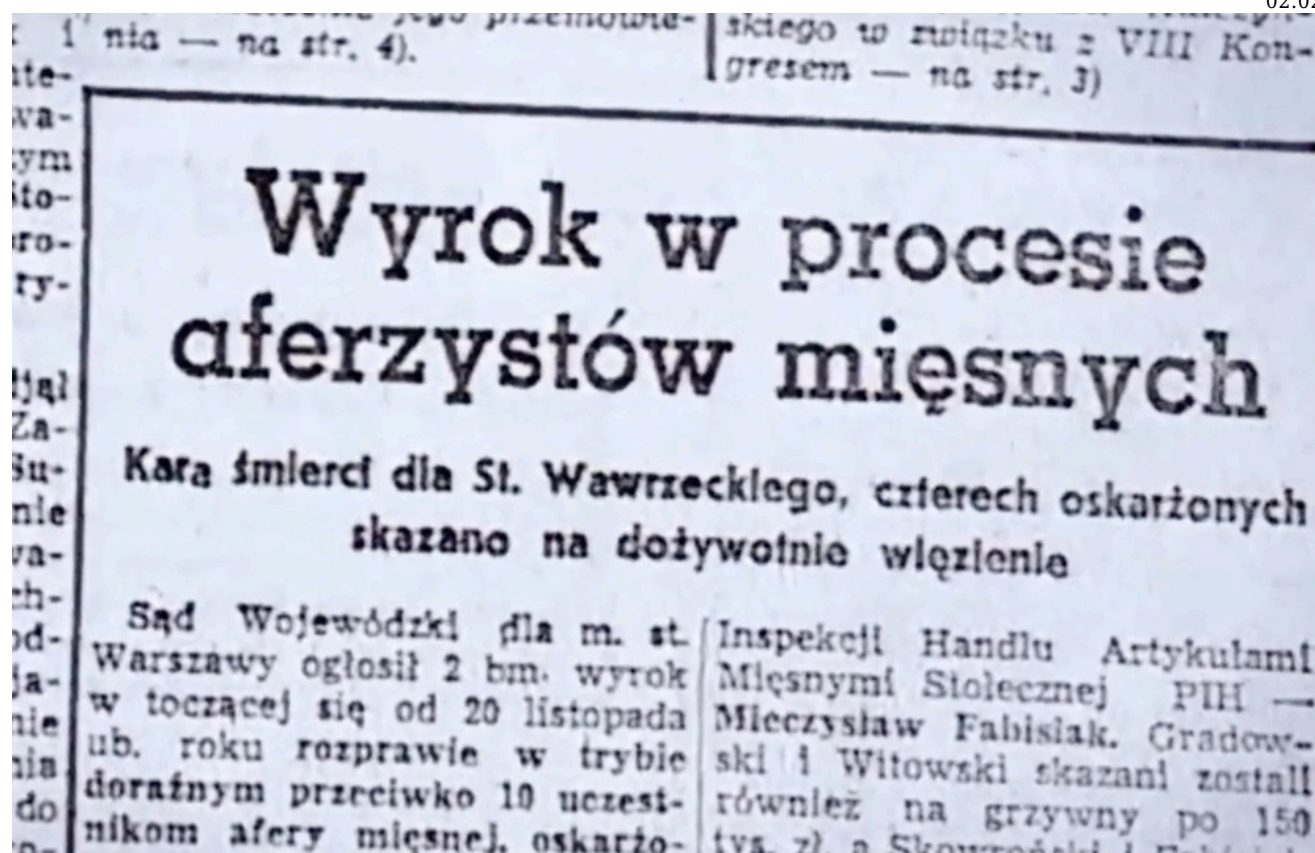
27.02.2026, 23:39

Agata Grzywacz: Afera mięsna. Przebieg procesu, prasa, akta

Mięso praktycznie przez cały okres PRL było czułym barometrem tak sytuacji gospodarczej, jak i nastrojów społecznych – deficytowym produktem strategicznym, o który potykała się praktycznie każda rządząca ekipa. Wysokiemu popytowi i niewydolnemu ustrojowi gospodarczemu towarzyszyły liczne nadużycia. W takich okolicznościach na światło dzienne wyszła „Afera mięsna”.

[Gospodarka Komunizm Represje](#)

02.02

Artykuł w prasie poświęcony aferze mięsnej

W imieniu Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej dnia 2 lutego 1965 roku Sąd Wojewódzki dla m.st. Warszawy Wydział IV Karny, pod przewodnictwem sędziego Sądu Najwyższego Romana Kryże, rozpoznał sprawę Stanisława Wawrzeckiego, urodzonego 25 października 1921 roku w Mławie, w trybie doraźnym, skazując oskarżonego na śmierć. Karę wykonano.

Oprócz Wawrzeckiego na ławie oskarżonych zasiadło jeszcze dziewięciu innych oskarżonych, jednak poruszające jest to, że proces – przeprowadzony w trybie doraźnym – dla innych skończył się łagodniejszymi sankcjami, natomiast główny oskarżony nie miał nawet cienia szansy na sprawiedliwy wyrok. Stał się symbolem ostatniej kary śmierci wykonanej za przestępstwo gospodarcze w Polskiej Rzeczypospolitej Ludowej.

Towar szczególnej potrzeby

Mięso praktycznie przez cały okres PRL było czułym barometrem tak sytuacji gospodarczej, jak i nastrojów społecznych, deficytowym produktem strategicznym, o który potykała się praktycznie każda rządząca ekipa.

Bezpośrednio po wojnie mięso znalazło się z oczywistych powodów w sferze zainteresowań instytucji zajmujących się „spekulacją”, ale bynajmniej nie w jej centrum. Zaczęto nań zwracać większą uwagę od początku 1946 roku, kiedy narastający kryzys aprowizacyjny zmusił do wprowadzenia tygodniowo aż trzech dni bezmięsnych w żywieniu zbiorowym i handlu.

Pod koniec lat czterdziesty rozpoczęła się „bitwa o handel” prowadząca *de facto* do jego upaństwowienia. Obejmując również sklepy masarskie, doprowadziła tylko do wzrostu pokątnego uboju i jego profesjonalizacji.

Kartki na mięso weszły latem 1951 r. w skutek załamania rynku mięsnego. Doprowadziło to nie tyle do nasilenia uboju i nielegalnego handlu, co do ich zauważenia i publicznego napiętnowania. Bony zaopatrzeniowe zniesiono 1 stycznia 1953 roku, jednocześnie podnosząc ceny mięsa do poziomu wolnorynkowego. Pod koniec 1954 r. rząd po raz kolejny nakazał wzmóc walkę z nielegalnym obrotem zwierzętami i spekulacją mięsem.

Po październiku 1956 r. wiele z przejawów tej spekulacji przestano na jakiś czas traktować jako przestępstwo i ścigać. Poprawiła się też nieco sytuacja rynkowa. Na krótko jednak, bo już latem 1959r. nastąpiło kolejne nienotowane od lat załamanie. Krążyły plotki, że mięso jest wysyłane do ZSRR, Chin lub do NRD. Władysław Gomułka znacznie racjonalniej wytłumaczył przyczyny na plenum KC PZPR, 17 października 1959 r.:

„W tym tkwi bowiem sedno zagadnienia – popyt na mięso jest większy niż jego podaż”.

Zdaniem „towarzysza Wiesława” mięso było za tanie i jadło się go za dużo. Sytuacja gospodarcza nie ulegała poprawie, wszystkie debaty nie dotyczyły istotnych schorzeń systemu gospodarczego, kończyły się uchwałami utrzymywanymi w tonie postulatywnym oraz apelami i zakłęciami propagandowymi. Realizację zgłaszanych postulatów uniemożliwiała centralne rozdzielnictwo dóbr, ilościowe planowanie, narzucanie przedsiębiorstwom ogromnej ilości wskaźników, a także inercja biurokratyczna aparatu partyjno-administracyjnego, z reguły nieprzygotowanego zawodowo i nieumotywowanego do elastycznego działania. Dawało to możliwość nadużyć, spekulacji wśród osób na stanowiskach kierowniczych w zakładach mięsnych, ubojniach i rozdzielniach mięsa. W takich okolicznościach na światło dzienne wyszła „Afera mięsna”.

[Czytaj artykuł Agaty Grzywacz *Afera mięsna. Przebieg procesu, prasa, akta na portalu przystanekhistoria.pl*](#)

[Poprzedni Strona](#)

[Następny Strona](#)

Gospodarka, komunizm, Represje

Artykuł